

E o mare mulțumire pentru noi, actorii, gândul că am făcut totul pentru ca opera lui Caragiale să călătorească, răspinzind, cu ajutorul risului și umorului, adevărul și dreptatea în lumea largă: la Budapesta ca și la Viena sau la Paris, la Moscova ca și la Tokio și mai departe...

E aceasta partea noastră de contribuție la îndeplinirea acelei misiuni artistice despre care József Attila spunea:

„A dezlega, o dată, problemele comune.

„Aceasta-i munca noastră, și asta nu-i puțin!”

Kovács György

artist al poporului

● 13 ROLURI

Am interpretat 13 personaje din opera marelui nostru dramaturg. Au constituit pentru mine — în cei peste 35 de ani ai mei de teatru — o adevărată școală a măiestriei actoricești aceste prilejuri de a interpreta o seamă de personaje ale maestrului măștrilor dramaturgiei noastre: șapte roluri în cele patru comedii ale sale: Spiridon și Rică Venturiano în *O noapte furtunoasă*, Catindatul și Crăcănel în *D-ale carnavalului*, Brînzovenescu și Agamiță Dandanache în *O scrisoare pierdută*, iar acum, recent, Coana Efimița din *Conu Leonida față cu reacțiunea*; alte roluri în momentele: „Căldura”, „Amici” și „Petițiune”, precum și în filmele „Două lozuri”, „Vizita”, „Telegrame”, „D-ale carnavalului” și „O scrisoare pierdută”.

Firește, de la Catindatul, jucat la începutul carierei, când aveam doar vreo 20 de ani, rol jucat cu „inspirația” specifică vârstei neexperimentate, și pînă la cele mai recente roluri caragialene, interpretate după studiu laborios și cu orientare ideologică justă, e o mare distanță.

Datorez, desigur, acest salt calitativ și ajutorului prețios în munca mea artistică pe care mi l-a dat, nu o dată, omul nostru de teatru cel mai doct în materie de Caragiale, regizorul-artist al poporului Sică Alexandrescu.

Omagiul personal ce-l aduc memoriei marelui nostru satiric la acest semi-centenar este interpretarea unui nou rol din măiastra sa operă: rolul Coana Efimița din *Conu Leonida față cu reacțiunea*.

Jucînd acest rol de „travesti” aduc totodată un omagiu „tradiției Caragiale”, știindu-se că, chiar la prima creare scenică a acestei piese (în jurul anilor 1880), rolul Coanei Efimița a fost jucat tot de un bărbat, și anume de marele comic al epocii, M. Mateescu, alături de care, în rolul Conului Leonida, apărea alt faimos comic al vremii, Hagiescu.

Apoi, mai spre epoca noastră (prin anii 1912), o altă distribuție relua tradiția, cu Iancu Brezeanu în *Conu Leonida* și cu tot atît de marele actor Ion Niculescu în travesti în *Coana Efimița*.

De asemenea, de neuitat rămîne creația bunului meu prieten și excelentului comedian care a fost G. Timică, în aceeași *Coana Efimița*.

Jucînd și eu azi pe *Coana Efimița* și călcînd pe urmele unor atît de iluștri interpreți, încerc un sentiment complex: de legitimă mîndrie și de explicabilă emoție.

Gr. Vasiliu-Birlie în Brînzovenescu

Și mai omagiez pe marele I. L. Caragiale și savanta lui artă a cuvîntului de cîte ori ajung să rostesc replica pe care Coana Efimița o spune (în scena 1) Conului Leonida, dar eu — în acele clipe — i-o adresez și Maestrului, în eternitate: „Ei, cum le spui dumneata, să tot stai s-ascuți; ca dumneata, bobocule, mai rar cineva!”

Gr. Vasiliu-Birlic

artist al poporului

Marcel Anghelescu în Pristanda

● PRISTANDA, IPINGESCU ȘI...

COMPANIA

A tunci cînd mi s-a dat greaua sarcină de a interpreta pe Pristanda din *O scrisoare pierdută*, amenințat să mă înec în suma de considerații ce s-au făcut asupra sa și de interpretări ce i-au fost date de mari înaintași ca Ștefan Iulian, Vasile Toneanu, Iancu Brezeanu, Ion Morțun sau Nicolae Soreanu, am socotit că singurul care mă poate orienta și susține este însuși Caragiale. Ținînd seamă că la el nici un cuvînt, oricît de straniu sau oricît de banal, nu este folosit la întîmplare, am fost izbit de numele personajului pe care aveam să-l întruchipez, și am aflat că Pristanda nu este altceva decît o horă moldovenească ce înseamnă cînd pe dreapta, cînd pe stînga.

Acest caracter și această atitudine, cuprinse atît de expresiv în numele eroului și ilustrate de fiecare replică și de fiecare mișcare a sa, au fost perfect surprinse de profesorul George Călinescu, care, într-unul din studiile sale private, devine cinic și îngrijește numai de propria lui economie... Filozofia lui umilă și defensivă e formulată de soția sa: «Ghiță, Ghiță, pupă-l în bot și-i papă tot, că sătulul nu crede la cel flămînd». În felul acesta se naște psihologia și diplomația omului servil din era burgheză... Și mai departe: „...Pristanda își dă seama că în România burgheză e primejdios să te devotezi fanatic unui singur «principe» trecător, avînd în vedere rotația partidelor. De aceea, tot îngînîndu-l pe prefect, un «curat mișel» și «curat murdar», Pristanda păstrează un contact pe cît posibil deferent și cu Cațavencu, probabil «principe» viitor. Prin urmare, rînduirea bipolară burghezo-moșierească dă lui Pristanda și duplicitate».

Sublinierea acestei duplicități este deosebit de importantă fiindcă prin ea Pristanda încetează a mai fi doar o simplă piesă într-o comedie de situații sau de moravuri, și devine imaginea vie și expresivă a unui caracter: nu numai o unealtă în jocul unei societăți mai necinstite decît el, ci imaginea omului de slabă structură, care într-o viață grea a ales calea cea mai ușoară, dar și cea mai urîtă.

***

Despre personajul Nae Ipingescu, pe care l-am interpretat prima dată în 1951—1952, în regia maestrului Sică Alexandrescu, istoricii teatrului românesc ne informează că ar fi fost inspirat de celebrul Sandu Polițaiul din Dealul Spierei, pe care Ștefan Iulian, creatorul rolului, l-ar fi cunoscut din copilărie. În opera lui Caragiale, Ipingescu nu poate fi recunoscut în schițe anterioare *Noptii furtunoase*, așa cum se întîmplă cu triumphiul Dumitrache-Veta-Chiriac. În schimb, după *Noaptea furtunoasă* îl regăsim în *Conu Leonida față cu reacțiunea* și în comedia proiectată dar nerealizată *Titircă, Sotirescu et C-ie*.